

Sygn. akt I C 18/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Przemysław Jagosz

Protokolant p.o. sekr. sąd. Aleksandra Bogusz-Dobrowolska

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2015 r., w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z powództwa **Z. Ł.**

przeciwko **M. Ł.**

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

I. zobowiązuje pozwaną do zaprzestania rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, że Z. Ł. popełniła przestępstwa lub jest oskarżona o popełnienie przestępstwa;

II. zobowiązuje pozwaną do przeproszenia powódki na zebraniu członków Stowarzyszenia (...)w O.przez złożenie oświadczenia o treści:

„Przepraszam Z. Ł. za naruszenie jej dóbr osobistych polegające na rozpowszechnieniu nieprawdziwych informacji o tym, że jest oskarżona o popełnienie przestępstwa.”;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanej na rzecz powódki zwrot części kosztów procesu w kwocie 960 zł.

Sygn. akt I C 18/15

UZASADNIENIE

Z. Ł. ostatecznie, po sprecyzowaniu na rozprawie w dniu (...) wnosila o zobowiązanie pozwanej **M. Ł.:**

1) do zaprzestania naruszania dóbr osobistych powódki polegającego na rozpowszechnianiu informacji, że **Z. Ł.** popełniła przestępstwo lub jest oskarżona o popełnienie przestępstwa,

2) do przeproszenia powódki w na zebraniu członków Stowarzyszenia (...)w O.przez wypowiedzenie słów:

„Przepraszam **Z. Ł.** za naruszenie jej dóbr osobistych, a w szczególności za rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji o tym, że jest ona oskarżona o popełnienie przestępstwa.”;

3) do zapłaty kwoty 1 000 zł na rzecz (...) Klubu (...) w O., ul. (...), (...)-(...) O.,

4) do zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazała, że razem z pozwaną są (...) Stowarzyszenia (...)w O.. Na tle działalności w tym stowarzyszeniu doszło do konfliktu, w trakcie którego pozwana zarzuciła powódce popełnienie przestępstwa, który to

zarzut sformułowała w mailu oraz w pismach skierowanych do Urzędu Miasta w O. oraz (...) Centrum Organizacji (...) w O.. Zarzut ten nie jest prawdziwy i narusza dobre imię powódki, wobec czego w jej ocenie konieczne jest zapobieżenie podobnym naruszeniom w przyszłości, przeprosiny na zebraniu członków (...) oraz zapłata świadczenia na wskazany w pozwie cel społeczny.

(pozew, wyjaśnienie do protokołu rozprawy – za adnot. k. 62)

Pozwana **M. Ł.** nie zgodziła się z żądaniami pozwu i wyjaśniła, że chodzi o nieporozumienia dotyczące się w Stowarzyszeniu (...) w O., w którym powódka była prezesem, zaś pozwana jest sekretarzem. Przyznała autorstwo maila i pism powoływanych w pozwie, podnosząc, że podstawą zarzutów w nich zawartych było to, co opisano w decyzji sądu koleżeńskiego (...), nie ma zaś wiedzy o innych zarzutach dotyczących przestępstw popełnionych przez powódkę. Wskazała nadto, że intencją jej działania było poinformowanie adresatów pism o tym, że (...) kończy działalność w związku z przeczącymi temu wypowiedziami powódki, jakie pojawiły się w prasie.

(wyjaśnienia do protokołu rozprawy – za adnot. k. 62)

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka i pozwana są (...) Stowarzyszenia (...) w O., w którym powódka pełniła funkcję prezesa, zaś pozwana pełni funkcję sekretarza zarządu. Na tle funkcjonowania stowarzyszenia wywiązał się konflikt między jego członkami dotyczący m.in. sposobu kierowania jego pracami przez powódkę, rozliczania dotacji, zlecenia pewnych czynności członkom rodziny powódki (również będących członkami (...)), wglądu w dokumenty (...), zbierania przez pozwaną wśród jego członków podpisów pod listą poparcia dla jednej z członkiń, która zamierzała kandydować na radną z ramienia jednej z partii politycznych w trakcie spotkań członków, zachowania powódki w tym zakresie, w szczególności powiadomienia zarządu tej partii o takim sposobie zbierania podpisów z dołączeniem nieprawdziwego oświadczenia jednego z członków (...)

Wzajemne zarzuty i skargi stron były przedmiotem rozpoznawania przez Sąd Koleżeński działający w ramach (...) w reakcji m.in. na skargę pozwanej dotyczącą powódki i pisma podpisanego przez nią i jej córkę w charakterze prezesa i wiceprezesa (...), decyzją z dnia (...) Sąd Koleżeński stwierdził m.in., że „Z. Ł. dopuściła się przestępstw: - poświadczenia nieprawdy art. 271 k.k. (...) – przekroczenia uprawnień art. 231 par.1 k.k.”, co miało polegać na tym, że podpisała się pod pismem do władz jednej z partii politycznych jako prezes (...) i „postemplowując” je pieczęcią (...), nadała mu charakter urzędowy, czyniąc to „nie tylko w swoim imieniu, ale i w imieniu członków (...), bez wcześniejszego uzgodnienia z nimi stanowiska”, wiedząc również o tym, że Walne Zgromadzenie Członków (...) w dniu (...) podjęło uchwałę o zakończeniu działalności. W konsekwencji Sąd Koleżeński zarządził m.in. usunięcie Z. Ł. ze stanowiska Prezesa (...), oddanie pieczęci firmowych (...) do depozytu Sądu Koleżeńskiego oraz pisemne przeproszenie skarżących (k. 44-46).

Wcześniej, na zgromadzeniu członków (...) w dniu (...) podjęto uchwałę o „zakończeniu działalności (...) z dniem rozliczenia rzeczowo-finansowego ostatniego Projektu, bez zbędnej zwłoki” (k. 43).

Pismami z dnia (...) pozwana, podpisując je jako sekretarz (...), poinformowała Urząd Miasta w O. i (...) Centrum Organizacji (...) m.in. o tym, że „zgodnie z uchwałą podjętą (...) na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Członków (...) (...) zakończy swoją działalność z chwilą zakończenia ostatniego projektu”, a nadto „Sąd Koleżeński po rozpatrzeniu skarg jakie wpłynęły na Prezesa (...) (...)” postanowił „za oskarżenie z : art. 231 par 1 k.k. – przekroczenie uprawnień, z art. 271 k.k. – poświadczenie nieprawdy” zdegradować Z. Ł. do członka zwyczajnego (...) w pismach tych poinformowała również o decyzjach Sądu Koleżeńskiego w stosunku do innych członków (...) i dołączyła kopie protokołu z informacją o uchwale w przedmiocie zakończenia działalności oraz kopie decyzji Sądu Koleżeńskiego podjętych w stosunku do powódki i pozostałych osób (k. 42-50).

W mailu z (...) skierowanym do powódki, pozwana wskazała nadto, że powódka „szuka sposobów na usprawiedliwienie swojego obrzydliwego przestępstwa” (k. 29).

Powódka nie jest funkcjonariuszem publicznym, jest natomiast osobą znaną publicznie z racji działalności społecznej w ramach (...)

(bezsporne, korespondencja i pisma k. 15-31, 41-50, w tym kopie decyzji Sądu Koleżeńskiego wobec powódki - k. 25-27, 44-46, mail pozwanej z (...). – k. 29, pismo do (...)k. 41-50, wyjaśnienia do protokołu rozprawy – za adnot. k. 62v)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle powyższych ustaleń, poczynionych na gruncie bezspornych twierdzeń stron, znajdujących wsparcie w przedstawionych kopiach dokumentów, na uwzględnienie zasługiwały sprecyzowane na rozprawie roszczenia o charakterze niemajątkowym, tj. żądanie zobowiązania pozwanej do zaprzestania rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, że powódka popełniła przestępstwa lub jest oskarżona o popełnienie przestępstwa oraz do przeproszenia powódki przez złożenie odpowiedniego oświadczenia na zebraniu członków Stowarzyszenia (...)w O..

Podstawą wszystkich żądań pozwu był zarzut naruszenia przez pozwaną dóbr osobistych powódki w postaci jej dobrego imienia, wskutek rozpowszechnienia nieprawdziwej informacji o przestępstwach, o jakie miała zostać oskarżona powódka, w pismach pozwanej do Urzędu Miasta w O. i (...) Centrum Organizacji (...).

Wskazać należy, że zgodnie z art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego (kc) osoba, której dobro osobiste (np. część lub dobre imię) zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego już naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Z mocy art. 448 kc (w związku z art. 415 kc) – w przypadku zawinionego naruszenia - może nadto domagać się zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Dla uwzględnienia niemajątkowych żądań powódki konieczne było zatem ustalenie, że dobre imię powódki zostało naruszone wskutek opisanych działań pozwanej, a nadto zachodzi prawdopodobieństwo dalszych tego typu naruszeń w przyszłości, zaś dla uwzględnienia roszczenia o zapłatę określonej sumy pieniężnej na cel społeczny – dodatkowo ustalenie, że wymaga tego stopień zawinienia pozwanej i krzywdy doznanej przez powódkę.

W sprawie niniejszej ostatecznie bezsporne było, że powódka, jako prezes Stowarzyszenia (...)w O. nie była funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 Kodeksu karnego (kk). W konsekwencji, formułując i podpisując pisma w ramach działalności tego (...), w szczególności pisma dotyczące jego funkcjonowania, czy też charakteru, nie mogła dopuścić się przestępstw z art. 231 lub 271 tego Kodeksu. Przestępstw określonych w wymienionych przepisach może dopuścić się bowiem wyłącznie funkcjonariusz publiczny wymieniony w art. 115 § 13 kk, którym – jak wskazano – powódka nie była.

Kierując pismo do władz jednej z partii politycznych i podpisując je jako prezes (...)wraz z drugim członkiem zarządu, czyli zgodnie z zasadami reprezentacji władz tego (...) (przedstawionymi na rozprawie), powódka nie mogła zatem dopuścić się przestępstw z art. 231 § 1 kk i art. 271 kk, wskazanych w decyzji Sądu Koleżeńskiego z dnia (...) z powołaniem się właśnie na to pismo. W konsekwencji, zawarty w tej decyzji, a następnie powielony przez pozwaną w pismach do Urzędu Miasta w O. i (...) Centrum Organizacji (...) zarzut oskarżenia powódki o czyny przewidziane w wymienionych przepisach nie był prawdziwy.

Czynienie nieprawdziwych zarzutów popełnienia przestępstw lub czynów zabronionych i rozpowszechnianie ich w sposób oczywisty narusza dobre imię osoby, która takich przestępstw lub czynów się nie dopuściła i uzasadnia żądanie ochrony przed takimi działaniami w oparciu o art. 24 kc.

W tym stanie rzeczy, uznać należy, że rozpowszechniając nieprawdziwe zarzuty dotyczące oskarżenia powódki o czyny z art. 231 § 1 kk i art. 271 kk w pismach skierowanych do instytucji zewnętrznych, pozwana w sposób bezprawny naruszyła dobre imię powódki. Wystarczającym usprawiedliwieniem dla działań pozwanej nie jest przy

tym okoliczność, że – jak wyjaśniała na rozprawie – celem jej pisma było powiadomienie tych instytucji, że (...) kończy działalność. Dla realizacji tego celu nie było bowiem konieczne informowanie o oskarżeniu powódki o czyny, których nie mogła popełnić nie będąc funkcjonariuszem publicznym, ani dołączanie wewnętrznych dokumentów (...), jaki są decyzje jego Sądu Koleżeńskiego.

Zważywszy, że pozwana zarzut dotyczący przestępstwa sformułowała również w prywatnym mailu do powódki (z (...)), a na rozprawie w dniu (...) podtrzymała tezę o przestępstwie, jakiego jej zdaniem dopuściła się powódka, mimo, że wskazywała, że nie chodzi jej o przepisy karne, dla zapobieżenia dalszym podobnym naruszeniom dóbr osobistych powódki i celem usunięcia skutków naruszeń już dokonanych, zgodnie z ostatecznie sprecyzowanym żądaniem na podstawie art. 24 kc zobowiązano pozwaną:

- do zaprzestania rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, że powódka popełniła przestępstwa lub jest oskarżona o popełnienia przestępstwa (pkt I sentencji wyroku);

oraz

- do przeproszenia powódki na zebraniu członków (...) przez złożenie oświadczenia o treści nieco zmodyfikowanej w stosunku do żądania zawartego w pozwie, a dostosowanej do charakteru naruszenia dokonanego przez pozwaną (pkt II sentencji wyroku).

Sąd nie znalazł natomiast wystarczających podstaw do uwzględnienia roszczenia o zapłatę kwoty 1 000 zł na wskazany w pozwie cel społeczny. Uznając zawinięcie pozwanej dotyczące rozpowszechniania informacji o nieprawdziwym zarzucie, należy bowiem mieć na względzie specyficzny kontekst, w jakim doszło do jego sformułowania i rozpowszechniania. Niewątpliwie tłem całej sprawy jest głęboki konflikt między (...) Stowarzyszenia (...) powstały na gruncie kwestionowanych przez część członków, w tym pozwaną, działań i rozliczeń finansowych dokonywanych przez powódkę jako prezesa (...). Konfliktowi towarzyszyła atmosfera wzajemnej wrogości, nieufności i oskarżeń, o czym świadczy dołączona do pozwu dokumentacja i na co zwrócił uwagę Sąd Koleżeński w decyzji wydanej w wyniku rozpoznania nieuwzględnionej ostatecznie skargi powódki na pozwaną. Dostrzec trzeba również, że błędne oskarżenia o popełnienie czynów z Kodeksu karnego, których powódka nie mogła popełnić, sformułował ten właśnie Sąd, wobec czego działanie pozwanej było powieleniem jego poglądów. Nie zwalnia to wprawdzie pozwanej z odpowiedzialności za rozpowszechnianie zarzutów, których nieprawdziwość można w łatwy sposób stwierdzić zapoznając się z treścią cytowanych przepisów Kodeksu karnego, niemniej okoliczności sprawy w pewnym stopniu pozwalają zrozumieć motywy jej działań, zwłaszcza, że oprócz przekazania informacji objętych pozwem, zasadniczym celem jej postępowania – jak wyjaśniła – było w pierwszym rzędzie poinformowanie o uchwale dotyczącej zakończenia działalności (...) w związku z pojawiającymi się prasie wypowiedziami powódki przeczącymi takim zamiarom.

Z tych względów, w realiach niniejszej sprawy Sąd uznał, że wystarczającą reakcją dla ochrony dóbr osobistych powódki będzie zobowiązanie pozwanej do zachowań ujętych w pkt I i II sentencji wyroku, zaś uwzględnienie roszczenia o zapłatę jest zbędne, wobec czego powództwo w tym zakresie zostało oddalone.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie powództwa w zakresie roszczeń o charakterze majątkowym, na podstawie art. 100 Kodeksu postępowania cywilnego (kpc) w zw. § 11 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie ... (Dz. U. z 2013 r., poz. 461), na rzecz powódki zasądzono od pozwanej zwrot części kosztów procesu, obejmujących opłatę stałą od uwzględnionych niemajątkowych żądań pozwu (600 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika powódki w stawce minimalnej przewidzianej dla spraw o ochronę dóbr osobistych, mając przy tym na uwadze, że sprawa była stosunkowo nieskomplikowana i nie wymagała wielu czynności procesowych.